

NATIONELLA CENTRET FÖR
UTBILDNINGSAUTVÄRDERING

Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet

Laura Repo, utvärderingsråd, NCU
Janniina Vlasov, utvärderingsexpert, NCU

Föreläsningens innehåll

1. Kvalitetsutvärdering: bakgrund och mål
2. Kvaliteten i småbarnspedagogiken skapas av olika faktorer
3. Hur utnyttjas kvalitetsindikatorerna i utvärderingen?
4. Systematisk kvalitetsutvärdering

Utvärderingen ska ha gemensamma mål som alla förbinder sig till

- Att dagligen reflektera över sin egen verksamhet och det egna pedagogiska arbetet är en viktig del av att arbeta utvecklingsinriktat.
- Men utöver det här behövs också systematisk utvärdering.
- För att kvaliteten i småbarnspedagogiken ska kunna utvärderas, måste man veta vilka delar kvaliteten består av!

Utvärderingen ska vara utvecklande

Inom utvecklande utvärdering är förtroende, öppna diskussioner och dialog viktiga

Utvärderingarna görs för att utveckla den egna verksamheten

I utvärderingarna görs ingen jämförelsebaserad rangordning

Utvärderingen ger möjlighet att lära sig något nytt

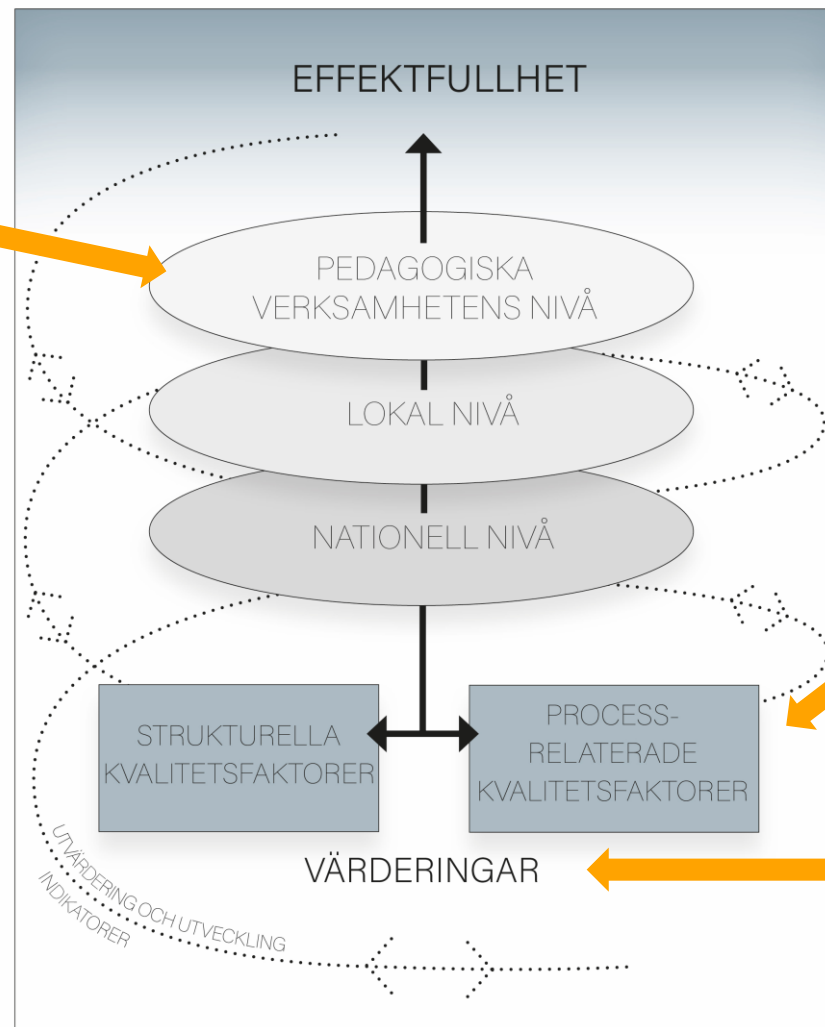
Inom utvecklande utvärdering är det viktigt med kamratlärande, kamratbedömning samt öppenhet då det gäller att dela med sig av god praxis

Den utvecklande utvärderingen betonar delaktighet

Nationell modell för utvärdering och utveckling av småbarnspedagogikens kvalitet

Utvärdering på grupp- och enhetsnivå.

→ personalens verksamhet och barnens upplevelse av småbarnspedagogikens kvalitet står i fokus för utvärderingen

De processrelaterade kvalitetsfaktorerna styr utvärderingen på grupp- och individnivå.

Grunden för utvärderingen utgörs av gemensamma värderingar

A photograph of two young children, a boy and a girl, riding a green tricycle together outdoors. The boy is in the front, pushing the tricycle, and the girl is sitting behind him, holding the handlebars. They are both smiling and appear to be enjoying the activity. The background is a bright, slightly overcast sky and a tiled floor.

Kvaliteten på småbarnspedagogiken byggs upp av olika faktorer

Småbarnspedagogikens kvalitetsfaktorer och indikatorer som beskriver dem

- Grundar sig på målen i lagen om småbarnspedagogik, i grunderna för planen för småbarnspedagogik och i forskningen.
- Indelas i **processrelaterade** och **strukturella kvalitetsfaktorer**.
- Skapar en grund för enhetliga förfaranden och principer för utvärdering av småbarnspedagogiken.

Strukturella kvalitetsfaktorer

➔ Förverkligas på nationell nivå, på lokal nivå och på den pedagogiska verksamhetens nivå:

- De strukturella faktorerna hänger samman med anordnandet av småbarnspedagogiken och definieras och regleras till exempel av lagar, förordningar och andra nationella dokument, vilket betyder att de är relativt permanenta.
- De hör samman med frågor om *vem* som svarar för verksamheten inom småbarnspedagogiken, *var* verksamheten sker och *vilka* ramar som skapas för verksamheten.

Småbarnspedagogikens strukturella kvalitetsfaktorer

- Lagstiftningen som styr småbarnspedagogiken
- Tillräcklighet, tillgång, tillgänglighet och inkludering
- Läroplanen som styr småbarnspedagogiken
- Personalens grundutbildning och fortbildning samt kompetensutveckling
- Handledning och rådgivning om småbarnspedagogiken till vårdnadshavarna
- Styrning, rådgivning och övervakning av den småbarnspedagogiska servicen
- Ett enhetligt system för utbildning och fostran samt övergångarna
- Strukturer för utvärdering och utveckling av småbarnspedagogiken
- Ledningssystemet för småbarnspedagogiken
- Personalstrukturen och resurserna för småbarnspedagogiken
- Arbetstidsstrukturer och arbetstidsplanering
- Barngruppens struktur och storlek
- Småbarnspedagogikens lärmiljöer

Processrelaterade kvalitetsfaktorer

➔ Förverkligas på den pedagogiska verksamhetens nivå:

- De processrelaterade kvalitetsfaktorerna består av småbarnspedagogikens kärnaktiviteter och enhetens pedagogiska verksamhetskultur, som har en direkt koppling till barnens erfarenheter.
- De beskriver *hur* man arbetar för att nå målen för småbarnspedagogiken och genomför innehållen i praktiken.

Vilka faktorer består småbarnspedagogikens processkvalitet av?

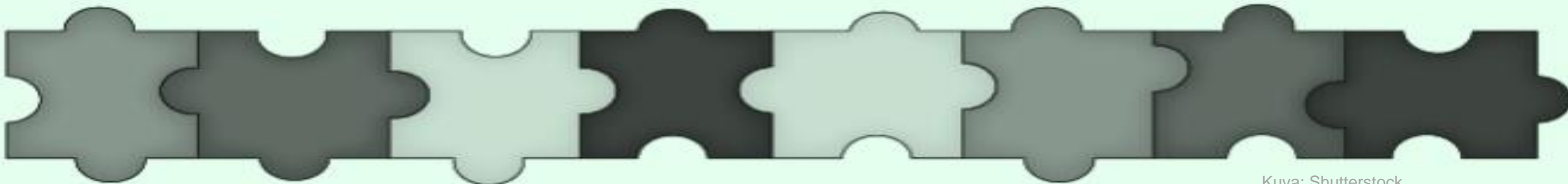
- **Samspelet mellan personalen och barnen**
- Pedagogisk planering, dokumentation, utvärdering och utveckling
- Pedagogisk verksamhet och inlärningsmiljöer
- Ledningsarbetet på den pedagogiska verksamhetens nivå
- Interaktionen med kamrater och gruppens atmosfär
- Interaktionen mellan de anställda och det mångprofessionella samarbetet
- Interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna

Indikatorer som beskriver en kvalitetsfaktor:

1. Samspelet är positivt, hänsynstagande, uppmuntrande och varmt. Personalen är engagerad i barn och barngruppen.
2. Personalen samspelar med barn på ett sätt som motsvarar deras utveckling, intresseområden och förmåga att lära sig.
3. Personalen arbetar sensitivt och lägger märke till barns initiativ samt beaktar dem på ett sätt som stöder barns delaktighet och verksamhet.
4. Personalen använder språket på ett så rikt och mångsidigt sätt som möjligt och med hänsyn till barns ålder och utvecklingsnivå. Personalen anpassar sitt språkbruk efter barns erfarenhetsvärld, ger språkliga uttryck för verksamheten och uppmuntrar barn att delta i det dagliga språkliga samspelet i enlighet med sina egna förutsättningar och färdigheter.
5. Personalen tar hänsyn till alla barn i gruppen och förstår barns olika sätt att uttrycka sig på.

Kvalitetsfaktorerna är beroende av varandra

- De strukturella och de processrelaterade kvalitetsfaktorerna samverkar dynamiskt.
- Samverkan mellan strukturella kvalitetsfaktorer har visat sig förutsäga processens kvalitet bättre än enskilda strukturella faktorer.
- Om strukturerna inte är i skick är i allmänhet inte heller processerna av hög kvalitet.
- Därför förutsätter kvalitetsutvärderingar att man beaktar både de strukturella och de processrelaterade kvalitetsfaktorerna.

A photograph of two young children, a boy and a girl, riding a toy tractor together. The boy is in the driver's seat, and the girl is sitting behind him, holding the handlebars. They are both smiling and appear to be having fun. The background is a bright, outdoor setting with a tiled floor and a low wall.

Hur utnyttjas kvalitetsindikatorerna i utvärderingen?

Hur indikatorerna uppnås bedöms med hjälp av kriterier

- Indikatorerna är inte som sådana lämpliga som utvärderingsverktyg.
 - ➔ Utifrån dem ska **utvärderingskriterier** tas fram.
 - ➔ Att ta fram kriterier handlar alltid om värdeval.
 - ➔ Därför är det viktigt att det förs en gemensam diskussion om utvärderingens syfte och mål ur många olika synvinklar.

Men vad är kriterierna?

- En grund för utvärderingen
- En egenskap som definierar indikatorerna mer i detalj och som bör vara så konkret formulerad som möjligt för att det ska vara möjligt att bedöma (mäta) hur väl den förverkligas i vardagen.
- Tydliga påståenden eller frågor som beskriver förfaringssätten
- Hur kriterierna uppfylls kan bedömas med en på förhand uppgjord skala
 - Förverkligas mycket bra, bra, i någon mån, inte alls
 - Eller med ja/nej-alternativ

Hur skapas kriterierna?

- Först fattas beslut om målet – *till exempel* om vilket delområde av samspelet som fokus ska ligga på.
- Om den indikator som har valts är t.ex:
 - ”Samspelet är positivt, hänsynstagande, uppmuntrande och varmt. Personalen är engagerad i barnen och barngruppen.”
- Arbetsteamet för en värdediskussion → vad betyder ett positivt och varmt samspel? Hur ser det ut när man bemöter ett barn?
- Kriterierna formuleras:
 - Kriterium (exempel 1): ”Vi använder alltid ett positivt tonfall när vi talar med barnen.”
 - Kriterium (exempel 2): ”Vi ser till att alla barn dagligen bemöts med värme och vi visar dem tillgivenhet och respekt.”

Exempel på olika kriterier för självvärdering av verksamheten:

(ja / nej)

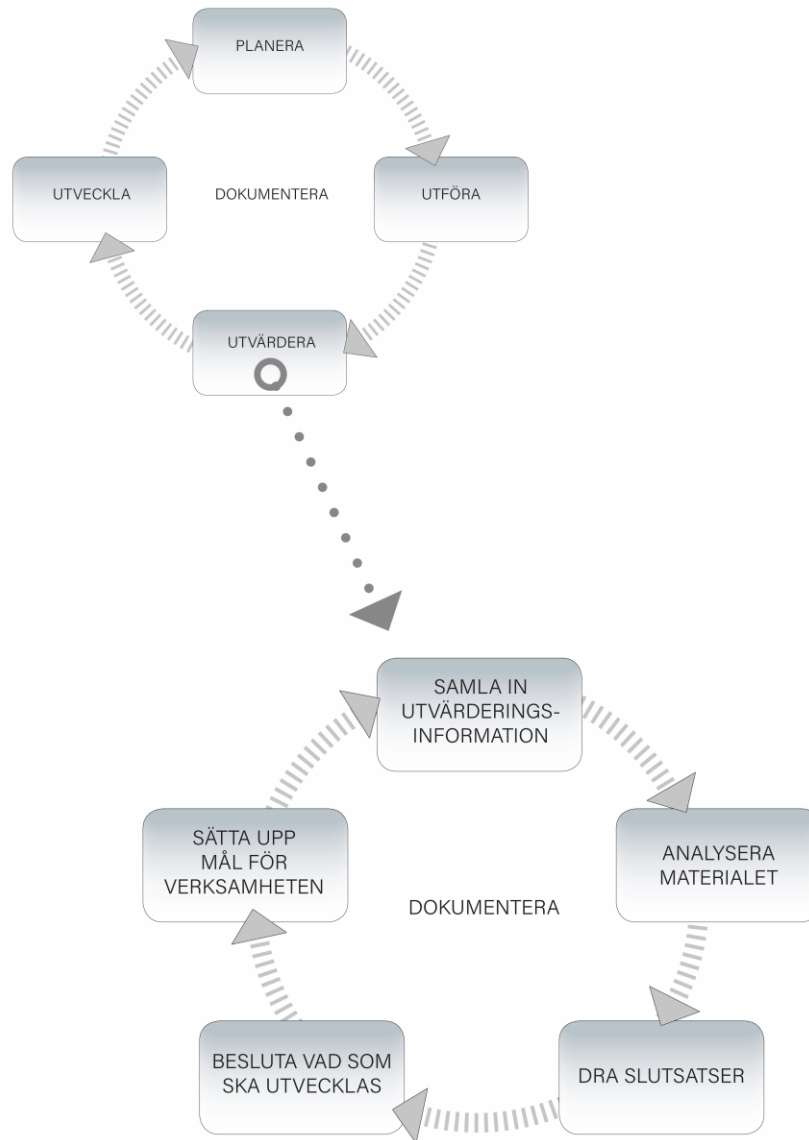
- Vi har tillsammans tagit fram pedagogiska grunder för all verksamhet i vår grupp.
- Personalen i vår grupp deltar dagligen i barnens lek.
- Vi har regelbundet byggt upp och förändrat lärmiljöer tillsammans med barnen.

(aldrig – enstaka gånger – varje månad – varje vecka – dagligen)

- I vår grupp genomförs planmässig verksamhet, där alla barn blir andfådda.
- I vår grupp genomförs planmässig och handledd bildkonstfostran (t.ex. i fråga om att måla, teckna, utställningar, arbeten i multimedia).

A photograph of two young children, a boy and a girl, riding a tricycle together outdoors. The boy is in the front, pushing the tricycle, and the girl is sitting on it, holding the handlebars. They are both smiling and appear to be having fun. The background is a bright, slightly overcast sky and a tiled floor.

Systematisk kvalitetsutvärdering

Utvärdering innebär inte bara att samla in information.

Utvärdering är en process i flera steg!

Utvärderingen måste ha fungerande strukturer.

Insamling och analys av utvärderingsinformation

→ Att utarbeta en utvärderingsplan

- Insamling av information
 - VAD ska vi utvärdera och VARFÖR?
 - NÄR ska vi göra utvärderingen?
 - VILKEN information ska vi samla in och om VILKA frågor?
 - HUR ska informationen dokumenteras?
 - VEM eller VILKA ska genomföra utvärderingen?
 - Analys av utvärderingsinformationen
 - Hur, var och när ska informationen behandlas? Vem behandlar den?
 - Vad gör vi med informationen? Hur följer vi upp utvecklingsåtgärderna?
-

A young boy and girl are riding a tricycle together outdoors. The boy is in the driver's seat, and the girl is sitting behind him, holding the handlebars. They are both smiling and appear to be enjoying the ride. The background is a bright, open area with a tiled floor and a low wall.

Sammanfattningsvis

Utvärderingen ska således vara

- **Systematisk och planmässig**
= Det ska finnas överenskomna strukturer för utvärderingen.
- **Målinriktad**
= För utvärderingen ska det finnas mål som alla förbinder sig till och som verksamheten speglas mot.
- **Fortlöpande**
= En del av vardagen!
- **Ledd**
= Beslut ska fattas om vem som ansvarar för utvärderingsprocessen.
- **Inriktad på utveckling**
= Målsättningen är kontinuerlig förbättring.

**Framåt med
små steg!**